

๔๘

(ฉบับที่ ๒)

พระที่นั่งบรรณาคมสรณย์

วัน ๑ ๑ ๘ ค่ำ ปจอ อัฐศก ๑๒๔๘

กราบทูลเสด็จกรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์

แลกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส

ด้วยประทานลายพระหัตถ์ขอโทษกรมหลวงพิชิตปรีชากรในการ
ทลงพิมพ์หนังสือวชิรญาณเรื่อง “สนุกนิก” ออกชอวัดบวรนิเวศน์ให้
เป็นทมิฬหมองนั้นได้ทราบความแล้ว

หนังสือวชิรญาณในวิกนั้น หม่อมฉันอยู่ที่บางปิ่นมีการค้างมาก
หาได้อ่านไม่จนกลับกรุงเทพ ฯ ถ้าได้อ่านคงจะได้ว่ากันแต่ก่อนแล้ว
กรณทราบว่าเป็นเหตุให้ทรงพระวิตกมาก ก็มีความร้อนใจนัก ด้วย
ทรงพระชราแล้วและทรงไม่สบายจะเป็นอันตรายแก่หม่อมฉันผู้ใดมี
ความนับถือว่าเป็นทศกการบูชาอันยิ่งใหญ่ตั้งอยู่ในพุทธศาสนาอย่าง ๑
เป็นใหญ่ยังอยู่ในพระบรมราชวงศ์อย่าง ๑ จึงมีความขัดเคืองกรมหลวง
พิชิตมาก

หม่อมฉันทราบอยู่ว่ากรมหลวงพิชิตทำหนังสือสอนปรรณนาจะทำ
อย่างหนังสือโนเวลฝรั่งที่เขาแต่งกันนับพันนับหมื่นเรื่อง เป็นเรื่องคิด
ผูกพันอ่านเล่นพอสนุก แต่เมื่อว่าความจริงผู้ที่จะแต่งหนังสือเช่นนั้น
มักจะต้องมีทหมายเทียบกับคนในปัจจุบันบ้าง แต่ไม่ได้ทำตามความที่
ประพฤติดิจจริง ๆ ทุกอย่าง เป็นแต่เก็บเค้าบ้าง ยกเยี่ยงเสียบ้าง จึงจะ
ชวนให้คิด ก็ในการทกรมหลวงพิชิตแต่งหนังสือฉบับนั้นทออกชอวัด
บวรนิเวศน์นั้นหม่อมฉันเชื่อว่าไม่ประสงค์จะกล่าวด้วยความจริงทเป็น
อยู่ในบัดนี้ ถ้าการทเป็นลวงเกินแล้ว แต่ถึงหม่อมฉันจะไม่ได้นึกสงสัย

ย็นรายวัดบวรนิเวศน์ประการใดเพราะได้อ่านหนังสือฉบับนี้จริง แต่
 คนทั้งปวงเป็นอันมากที่ไม่ได้เคยอ่านหนังสือในเวลากลางวัน คงจะหมาย
 ว่าหนังสือพิมพ์แล้วคงจะกล่าวถึงการพัฒนาแห่งนั้นทราบมาตามความจริง
 ถาแต่เฉพาะหาความให้คนย็นรายตามคำตัวพูด ไม่เข้าใจได้ว่าผู้แต่ง
 ตัวแต่ตั้งใจให้คนย็นทราบหนังสือที่ตัวแต่งนั้นไม่แต่งสำหรับให้คน
 ย็นเชื่อว่าเป็นความจริง เป็นแต่จะให้อ่านสนุกเท่านั้นดังนี้ได้ เพราะ
 คนย็นหม่อมฉันจึงได้ถามกรมหลวงพิชิตให้แก้ความเสียให้สว่างทั้ง ๕ ข้อ
 คือ ข้อที่ใดกล่าวนั้นเป็นจริงบ้างถ้าไม่ ถ้าไม่เป็นความจริงแล้วเหตุใด
 จึงได้ใช้ชื่อวัดบวรนิเวศน์ดังนี้ กรมหลวงพิชิตยังไม่ได้แก้กระทู้ไปทูล
 ขอประทานโทษซึ่งโปรดประทานโทษให้เธอ แลรับสั่งไม่ให้มีความผิด
 แก่กรมหลวงพิชิตนั้น หม่อมฉันก็ยอมยกโทษถวาย แต่มีความเสียใจ
 อยู่มากด้วยกรมหลวงพิชิตมิใช่คนย็น เป็นคนบวชวัดบวรนิเวศน์ได้
 ยกย่องเป็นถึงเจ้าต่างกรมผู้ใหญ่ มาเป็นคนคนไม่คิดหยงหน้าหลังให้
 รอบคอบ ทำให้เหตุที่คนย็นทราบความจริงเป็นที่ย็นรายแกว่าัดดังนี้เป็น
 การไม่ควรเลย แต่บัดนี้เธอก็รู้โทษผิดแลการที่ผิดก็ปรากฏแก่คนทั้งปวง
 แล้ว ก็เห็นจะเป็นอันล่างมณฑลในวัดกลับเป็นโทษแก่ตัวผู้แต่งที่จะ
 ต้องติเตียนมากเหมือนกับได้รับบาปทันตาเห็นอยู่แล้ว ก็ตกลงเป็นพอ
 ความปรารถนาเป็นยุติกันไต่เพียงเท่านั้น

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

สยามินทร์

-
๑. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระราชหัตถเลขาพระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีไปมากับสมเด็จพระมหาสมณ-
 เจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระนคร : ฐานาการกรุงศรีอยุธยา,
 ๒๕๑๔), หน้า ๔ - ๖.